

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2991/2021
25.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула, Бранислава Босиљковића, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из села ..., чији је пуномоћник Филип В. Домазет, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, Војна пошта .. Ниш, коју заступа Војно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради исплате увећане зараде, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2792/2020 од 18.05.2021. године, у седници већа одржаној 25.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2792/2020 од 18.05.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 2792/2020 од 18.05.2021. године и пресуда Основног суда у Нишу П1 972/19 од 09.07.2020. године у првом, другом и четвртном ставу изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена на исплату разлике између плаћеног и припадајућег додатка за прековремени рад у периоду од 01.05.2016. године до 31.12.2016. године у износу од 31.570,95 динара, и то: у износу од 2.767,29 динара за мај 2016. године са законском затезном каматом од 01.07.2016. године, износу од 768,69 динара за јун 2016. године са законском затезном каматом од 01.08.2016. године, износу од 7.730,84 динара за јул 2016. године са законском затезном каматом од 01.09.2016. године, износу од 3.823,40 динара за август 2016. године са законском затезном каматом од 01.10.2016. године, износу од 2.767,29 динара за септембар 2016. године са законском затезном каматом од 01.11.2016. године, износу од 3.382,24 динара за октобар 2016. године са законском затезном каматом од 01.12.2016. године, износу од 3.228,50 динара за новембар 2016. године са законском затезном каматом од 01.01.2017. године и износу од 7.102,70 динара за децембар 2016. године са законском затезном каматом од 01.02.2017. године до исплате; уплату у његову корист на наведене износе припадајућих доприноса за обавезно социјално осигурање, пензионско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености надлежним фондовима ПИО и здравственог осигурања РС у износима и по стопи који важе на дан уплате и накнаду трошкова парничног поступка у износу од 61.462,00 динара.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 972/19 од 09.07.2020. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да на име разлике између исплаћеног и припадајућег додатка за прековремени рад у периоду од 01.05.2016. године до 31.12.2016. године исплати тужиоцу износ од 31.570,95 динара и то за сваки месец означеног периода новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од означених датума па до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да у корист тужиоца на досуђене износе из става првог изреке пресуде уплати доприносе за обавезно социјално осигурање, пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености надлежним фондовима ПИО и здравственог осигурања РС у износима и по стопи који важе на дан уплате. Ставом трећим изреке, одбијен је приговор тужене о ненадлежности суда да одлучује у овој правној ствари. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 61.462,00 динара, од чега износ од 45.500,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке до коначне исплате, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде под претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2792/2020 од 18.05.2021. године одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила посебну ревизију на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14... 18/20) - у даљем тексту: ЗПП, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени ревизијског суда, у овом спору има места одлучивању о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе и тумачења материјалног права, у погледу права професионалних припадника Војске Србије на новчану накнаду за прековремени рад и начина њеног остварења.

Из тог разлога, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је професионално војно лице на служби код - ВП Решењем те Војне поште од 24.06.2015. године утврђен је основни

коэффициент према чину и дужности за обрачун плате тужиоца од 0.89 и коэффициент за вршење службе у одређеним јединицама 0,226. Тужиоцу у 2016. години није исплаћен прековремени рад и он није користио прерасподелу радног времена по основу остварених сати прековременог рада. Тужена је посебним решењем признала право тужиоцу на исплату додатка за прековремени рад у 2017. години у висини 26% вредности радног сата. Вештачењем је утврђена вредност неисплаћеног прековременог рада тужиоца у периоду од 01.05. до 31.12.2016. године.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су, применом одредби Закона о Војсци Србије и Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије наведених у образложењима донетих пресуда, усвојили тужбени захтев и обавезали тужену на исплату новчаних износа на име увећане зараде за прековремени рад у спорном периоду.

По налажењу Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужене указује на погрешну примену материјалног права.

Рад дужи од пуног радног времена предвиђен је чланом 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 116/07... 94/19), као елемент посебних услова под којима професионално војно лице (офицер, подофицер и професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коэффициент за обрачун плате који је за 20% до 50% већи од коефицијента утврђеног на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу 2. тог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става 1. истог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличних дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета, или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана.

Одредбом члана 15. став 1. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, број 10 од 20.04.2017. године - пречишћени текст) прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова рада под којима врши службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. ст. 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% од основног коефицијента.

Међутим, одредбом члана 98. Закона о Војсци Србије прописано је да је професионално војно лице дужно да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писмени налог надлежног старешине (став 1), с тим што такав прековремени рад не може да траје дуже од осам сати недељно нити дуже од четири сата дневно (став 2), изузев у случајевима предвиђеним у трећем ставу тог члана. Према члану 85. став 1. наведеног закона, професионалном војном лицу увећава се плата за часове ноћног рада, рада у дане празника који су законом одређени као нерадни дани и рада дужег од пуног радног времена, осим рада дужег од пуног радног времена из члана 83. тог закона.

Одредбом члана 35. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, поред осталог, прописано је: да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протека тромесечја у којем их је остварио (став 2); да се изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплатити додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. ст. 1. и 2. Закона о Војсци Србије не припада увећање из чл. 32. и 33. Правилника (ноћни рад и рад на дане празника који није радни дан) и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Дакле, за рад дужи од пуног радног времена из члана 83. ст. 1. и 2. Закона о Војсци Србије тужилац нема право на увећање плате јер му је за такав рад основни коефицијент за обрачун плате увећан за 20%. За рад дужи од пуног радног времена (прековремени рад) из члана 98. став 1. наведеног закона, тужилац по правилу има право на слободне сате (сат ипо за сваки сат прековременог рада) а само изузетно, под условима из члана 35. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, може му се исплатити зарада увећана за 26% вредности радног сата.

Према одредбама чл. 141. и 142. Закона о Војсци Србије, о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управном поступку. У првом степену, о праву тог лица одлучује старешина команде јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“, странка може да покрене управни спор.

Одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је да надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату (изузев додатка за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, а који се остварује на основу редне листе), накнаду плате (изузев накнаде плате за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а која се остварује на основу радне листе), отпремнини, јубиларној награди.

Из изложеног, по становишту Врховног касационог суда, следи да је за остварење права по основу прековременог рада тужиоца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права - утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова - немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

Стога, у ситуацији када тужилац није подносио захтев надлежном старешини за признавање слободних сати на име прековременог рада или утврђење права на исплату увећане плате, нема основа за његово потраживање, које би му било могуће досудити само по правилима о накнади штете, у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који му није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине, односно није извршио исплату новчаног износа утврђеног таквим решењем.

Следствено изложеном, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић